

ของฝากสำหรับโปรแกรมเมอร์ ตอน การอ่านและการวิเคราะห์ เครื่องหมายบนกระดาษคำตอบ

สมศักดิ์ คงแสง

วท.ม. (วิทยาการคอมพิวเตอร์), อาจารย์

ภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

E-Mail: somsak.k@psu.ac.th

บทนำ

ในการเรียนการสอนนั้น การวัดผลหรือการทดสอบเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องปฏิบัติอยู่เสมอ วิธีการทดสอบอย่างหนึ่งที่มักจะทำกันอยู่บ่อย ๆ คือการทดสอบที่ใช้ข้อสอบแบบหลายตัวเลือก ให้ผู้สอบเลือกตอบลงในกระดาษคำตอบ จากนั้นอาจารย์ก็นำกระดาษคำตอบเหล่านั้นไปตรวจ เพื่อประเมินผลว่าผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาที่อาจารย์สอนหรือไม่ จะต้องเพิ่มเติมแก้ไขเนื้อหาหรือเสริมส่วนใดอีกบ้างที่ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจ หากผู้เรียนมีจำนวนมาก กระดาษคำตอบที่ต้องนำมาตรวจก็จะต้องมีจำนวนมากและอาจารย์จะต้องใช้เวลาในการตรวจมากด้วยเช่นเดียวกัน ฉะนั้นอาจารย์ผู้สอนก็จะไม่สามารถทดสอบประเมินผลสิ่งที่สอนไปแล้วนั้นได้บ่อย ๆ เว้นเสียแต่ว่าวิธีการตรวจนั้น

ทำได้เร็ว เช่น ใช้เครื่องตรวจข้อสอบที่มีความเร็วสูง แต่ต้องซื้อกระดาษคำตอบเฉพาะเครื่องเหล่านั้นมาใช้ ในปัจจุบันนี้เครื่องสแกนเนอร์แบบป้อนกระดาษอัตโนมัติ (Auto Feed) สามารถอ่านภาพเก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ได้เร็ว ดังนั้นถ้าให้อาจารย์ผู้สอนสามารถสร้างต้นแบบกระดาษคำตอบเพื่อใช้สอบ และนำกระดาษคำตอบเหล่านั้นเข้าเครื่องสแกนเนอร์แบบป้อนกระดาษอัตโนมัติ เพื่อนำภาพเข้าสู่เครื่องคอมพิวเตอร์แล้วใช้โปรแกรมการอ่านและการวิเคราะห์เครื่องหมายบนภาพกระดาษคำตอบดังกล่าวเพื่อตรวจคำตอบ จะช่วยให้อาจารย์ปฏิบัติการเกี่ยวกับ การตรวจข้อสอบได้เร็วขึ้น

ลักษณะของกระดาษคำตอบ

กระดาษคำตอบเป็นส่วนที่มีความสำคัญในการใช้เครื่องตรวจหาเครื่องหมายบนกระดาษคำตอบ จึงจำเป็นต้องมีการออกแบบเพื่อรองรับการนำกระดาษคำตอบเข้าเครื่องสแกนเนอร์และคอมพิวเตอร์ สำหรับการใช้โปรแกรมการอ่านและการวิเคราะห์ภาพกระดาษคำตอบนั้น ในการสอบแต่ละครั้งจำเป็นต้องใช้กระดาษคำตอบชนิดเดียวกันทั้งหมด เพราะการอ่านและการวิเคราะห์กระดาษคำตอบจะต้องใช้รูปแบบเดียวกัน กระดาษคำตอบเหล่านี้ อาจารย์ผู้สอนสามารถออกแบบได้เองตามจำนวนข้อที่ต้องการ โดยแต่ละช่องคำตอบของแต่ละข้อจะต้องมีขนาดเท่ากัน และจะต้องมีการกำหนดตำแหน่งจุดอ้างอิงเพื่อการอ่านและการวิเคราะห์ ดังรูปที่ 1 ซึ่งมีรูปเครื่องหมายบวกทั้ง 4 มุม ใช้สำหรับกำหนดเป็นตำแหน่งจุดอ้างอิง (ใช้เป็นตำแหน่งจุดอ้างอิงเพียง 2 จุด แต่เพื่อความสวยงามออกแบบไว้ 4 จุด)

รูปที่ 1 แสดงตัวอย่างการออกแบบกระดาษคำตอบ

กระดาษคำตอบที่ใช้ ควรเป็นกระดาษที่มีเนื้อกระดาษสีขาว หนาพอสมควร เช่น 90 แกรม เพื่อไม่ก่อให้เกิดปัญหาในการนำกระดาษคำตอบเข้าเครื่องสแกนเนอร์สำหรับการอ่านและการวิเคราะห์มีส่วนที่สำคัญ 3 ส่วน คือ เลขรหัสประจำตัวสอบ จำนวนข้อคำตอบ และตำแหน่งจุดอ้างอิง ส่วนข้อความอื่น ๆ สามารถเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม มีไว้เพื่อการตรวจสอบด้วยสายตา ในกรณีที่ปัญหาสามารถตรวจสอบได้ เช่น วิชา วันที่ ชื่อ และสกุล

การทำเครื่องหมายบนกระดาษคำตอบควรใช้การกากบาทให้เต็มช่องในกรอบที่ถูกต้อง โดยใช้ปากกาหรือดินสอสีเข้ม

การทำเครื่องหมายในช่องเลขรหัสประจำตัวสอบ สำหรับกระดาษคำตอบตามตัวอย่างที่แสดงไว้ใช้กับจำนวนผู้เข้าสอบไม่เกิน 1,000 คน และการกำหนดเลขรหัสประจำตัวสอบได้เพียง 3 ตำแหน่ง ในช่อง A ใช้สำหรับการเขียนตัวเลข ส่วนช่อง 0 – 9 ใช้สำหรับทำเครื่องหมายกากบาทให้ตรงกับสิ่งที่เขียนในช่อง A ตัวอย่างเช่น นักเรียนมีเลขรหัสประจำตัวสอบ 538 สามารถทำเครื่องหมายได้ดังรูปที่ 2

A	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
5						X				
3				X						
8									X	

รูปที่ 2 แสดงการทำเครื่องหมายเลขรหัสประจำตัวสอบ

การทำเครื่องหมายในช่องคำตอบ ตามตัวอย่างกระดาษคำตอบสามารถใช้ได้กับข้อสอบจำนวนไม่เกิน 40 ข้อ โดยการตอบนั้นควรใช้การกากบาทเช่นเดียวกัน และในกรณีที่ต้องการเปลี่ยนคำตอบควรลบคำตอบเดิมทิ้งให้สะอาด หรือกากบาทหลาย ๆ เส้นบนคำตอบเดิมที่ต้องการยกเลิก เพื่อจะไม่ให้เป็นคำตอบซ้ำ ซึ่งการทำงานในส่วนนี้จะต้องเขียนโปรแกรมตรวจสอบว่ามีการทำเครื่องหมายเลือกตอบมากกว่า 1 คำตอบในข้อเดียวกันหรือไม่

ข้อ	ก	ข	ค	ง	จ
1					X
2			X		
3	X			###	
4			X		

รูปที่ 3 แสดงการทำเครื่องหมายในช่องคำตอบ

การสร้างต้นแบบ

จากแนวความคิดที่ต้องการให้อาจารย์สามารถออกแบบกระดาษคำตอบได้เอง เพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย และเพื่อความสะดวกในการทำงาน ผู้เขียนบทความจึงมีความเห็นว่า โปรแกรมการอ่านและการวิเคราะห์กระดาษคำตอบควรอำนวยความสะดวกให้อาจารย์สามารถสร้างต้นแบบกระดาษคำตอบได้เอง โดยอาศัยตำแหน่งจุดอ้างอิงบนกระดาษคำตอบ ดังรูปที่ 1

ในการนำภาพกระดาษคำตอบเข้าสู่เครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้เครื่องสแกนเนอร์ ภาพที่ต้องการจะต้องให้อยู่ในแนวระดับเดียวกัน แต่ในความเป็นจริงภาพที่ได้จากเครื่องสแกนเนอร์มักจะไม่อยู่ในแนวระดับเดียวกัน อาจจะเอียงไปทางซ้ายหรือเอียงไปทางขวาบ้างเล็กน้อย ดังนั้นเพื่อให้การกำหนดตำแหน่งของคำตอบและตำแหน่งของเลขรหัสประจำตัวสอบ สามารถอ้างอิงได้เหมือนกันทุก ๆ แผ่น สามารถทำได้โดยการอ้างอิงกับจุด 2 จุดบนกระดาษคำตอบแผ่นเดียวกัน อาจจะเลือก 2 จุดใดก็ได้ แต่จะต้องเป็นจุดที่มีตำแหน่งเดียวกันทุก ๆ แผ่นบนกระดาษคำตอบชุดนั้น ในที่นี้ผู้เขียนบทความขอเสนอจุดที่ทำเครื่องหมายบวกมุมบนของกระดาษคำตอบ 2 จุดคือ ด้านซ้าย และด้านขวา

การค้นหาคำแหน่งคำตอบ และตำแหน่งเลขรหัสประจำตัวสอบซึ่งเป็นบริเวณพื้นที่เป้าหมาย สามารถทำ

ได้โดยการคำนวณหาระยะห่างจากตำแหน่งจุดอ้างอิงกับจุดเป้าหมาย ดังเช่นต้องการค้นหาตัวเลือกคำตอบ ก ในข้อ 1 ทำได้โดยการกำหนดจุดเป้าหมาย 2 จุด เป็นจุดมุมบนด้านซ้าย และจุดมุมล่างด้านขวาของตัวเลือกคำตอบ ก ดังรูปที่ 4 ดังนั้นการค้นหาคำแหน่งคำตอบและตำแหน่งเลขรหัสประจำตัวสอบทุกตำแหน่ง จะต้องใช้หลักการค้นหาแบบเดียวกันทั้งหมด

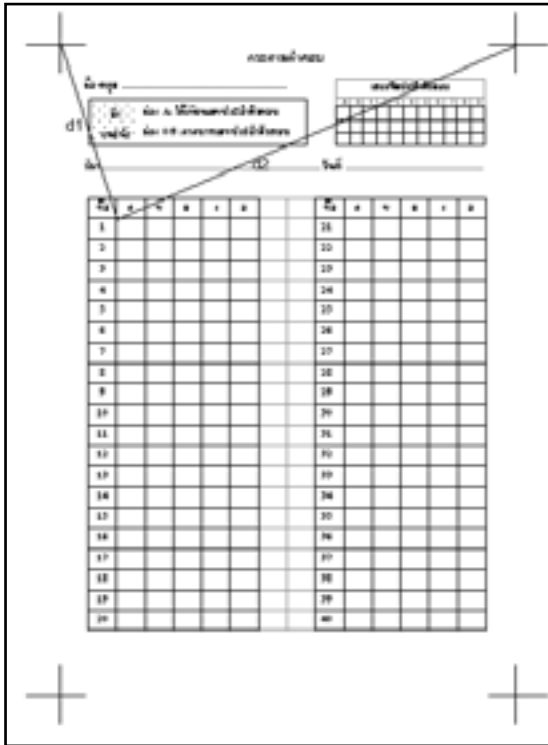
ข้อ	ก	ข	ค	ง	จ
1					
2					

รูปที่ 4 แสดงการกำหนดจุดเป้าหมายตัวเลือกคำตอบ ก ในข้อ 1

การสร้างต้นแบบมีการคำนวณหาระยะห่างจากจุดที่ทำเครื่องหมายบนกระดาษคำตอบกับตำแหน่งจุดอ้างอิงเพื่อนำไปใช้ในการค้นหาคำแหน่งของการทำเครื่องหมายบนกระดาษคำตอบทุก ๆ แผ่น ดังนั้นระยะห่างที่คำนวณได้นี้จะต้องเก็บไว้ และนำไปใช้ในการวิเคราะห์การทำเครื่องหมายบนกระดาษคำตอบ โดยจุดเป้าหมาย 1 จุดจะมีระยะห่างจากตำแหน่งจุดอ้างอิง 2 ค่า คือ ค่า d1 และค่า d2 ดังรูปที่ 5

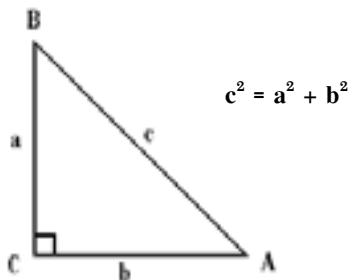
ในการเก็บข้อมูลต้นแบบนอกจากจะเก็บระยะห่างระหว่างตำแหน่งจุดอ้างอิงกับจุดเป้าหมายแล้ว ส่วนที่สำคัญอีกอย่าง คือค่าสีพื้นของกระดาษคำตอบ ซึ่งจะต้องเก็บค่านี้ไว้ด้วยเช่นเดียวกัน และกระดาษคำตอบทุกแผ่นจะต้องใช้กระดาษที่มีสีพื้นแบบเดียวกันด้วย

สำหรับการทำเครื่องหมายบนกระดาษคำตอบ เช่น การใช้เครื่องหมายกากบาทเลือกคำตอบ หรือยกเลิกคำตอบ จะต้องเก็บค่ามาตรฐานของจำนวนจุดสีไว้ด้วยเช่นเดียวกันเพื่อนำไปใช้เปรียบเทียบในระหว่างการวิเคราะห์การทำเครื่องหมาย

รูปที่ 5 แสดงระยะห่างระหว่างตำแหน่งจุดอ้างอิงกับจุดเป้าหมาย

การคำนวณหาระยะห่างระหว่างตำแหน่งจุดอ้างอิงกับจุดเป้าหมายทำได้โดยใช้ทฤษฎีบทของพีทาโกรัส (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2533 : 80) ซึ่งกล่าวไว้ว่า “ถ้า ABC เป็นรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก ซึ่งมี ACB เป็นมุมฉาก c แทนความยาวของด้านตรงข้ามมุมฉาก a และ b แทนความยาวของด้านประกอบมุมฉาก จะได้ความสัมพันธ์ระหว่างความยาวของด้านทั้งสามของสามเหลี่ยมมุมฉาก ABC ดังนี้”

รูปที่ 6 แสดงองค์ประกอบสามเหลี่ยมมุมฉาก

การวิเคราะห์การทำเครื่องหมาย

การทำเครื่องหมายบนกระดาษคำตอบ สีที่ทำเครื่องหมายจะมีสีต่างไปจากสีพื้นของกระดาษคำตอบ ดังนั้นการตรวจสอบทำได้โดยการตรวจสอบสีในบริเวณพื้นที่เป้าหมาย จากแนวความคิดของผู้เขียนบทความ สามารถหาได้จากจุดมุมบนด้านซ้ายและจุดมุมล่างด้านขวาของบริเวณพื้นที่เป้าหมาย (ดูรูปที่ 4 ประกอบ) ถ้าสีที่ได้ต่างไปจากสีพื้นของกระดาษคำตอบแสดงว่ามีการทำเครื่องหมายแล้ว

สำหรับการตรวจสอบการทำเครื่องหมายในแต่ละข้อคำถาม จะต้องตรวจสอบทุก ๆ คำตอบ (ก ข ค ง และ จ) เพื่อตรวจสอบว่ามีการทำเครื่องหมายแบบหลายคำตอบหรือไม่ และมีการยกเลิกการเลือกคำตอบหรือไม่ โดยการเปรียบเทียบกับค่าจำนวนจุดสีมาตรฐานที่เก็บไว้แล้ว

ในการเขียนโปรแกรมด้วยภาษา Visual Basic 6.0 การอ่านค่าสีของภาพ ตำแหน่งจุดเป้าหมายที่ต้องการใช้คำสั่ง Point (สุทธิศักดิ์ พงษ์ธนาพาณิชย์, 2544 : 135-137) ซึ่งมีรูปแบบคำสั่งดังนี้

ColorValue = PictureObject.Point (x, y)

การคำนวณหาค่าจำนวนจุดสีในบริเวณพื้นที่เป้าหมาย จะต้องนำค่าสีของทุก ๆ พิกเซล (Pixel) ที่ต่างจากสีพื้นมารวมกันจะได้เป็นจำนวนจุดสี แล้วนำไปเปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานในการตัดสินใจผู้สอบเลือกคำตอบใด

ตัวอย่างโปรแกรมสร้างต้นแบบกระดาษคำตอบ

สำหรับลักษณะการทำงานของโปรแกรมสร้างต้นแบบกระดาษคำตอบ และเก็บค่าไว้เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์กระดาษคำตอบ โดยกระดาษคำตอบที่ใช้ นั้นจะต้องเป็นชุดเดียวกัน สามารถสร้างโปรแกรมให้ทำงานได้ดังตัวอย่างรูปที่ 7 ซึ่งอำนวยความสะดวกให้อาจารย์ผู้สอนเปิดภาพกระดาษคำตอบที่ใช้ในการสอบนำมาสร้างเป็นต้นแบบกระดาษคำตอบ มีการกำหนดค่าสีกระดาษคำตอบ กำหนดค่ามาตรฐานจำนวนจุดสีที่เลือกและยกเลิก กำหนดจุดอ้างอิง กำหนดเป้าหมายเลขรหัส

ประจำตัวสอบ กำหนดเป้าหมายตัวเลือกคำตอบ และเก็บค่าทั้งหมดไว้เพื่อใช้ในการวิเคราะห์กระดาษคำตอบต่อไป

รูปที่ 7 แสดงการทำงานของโปรแกรมสร้างต้นแบบ

	1	2	3	4	5
1	16777235	171	494	454	1640
2	144	170	1500	168	
3	794181	275069	871012	253676	
4	855061	237469	945092	219176	
5	928772	202696	1022372	187976	
6	1006421	171869	1102852	159976	
7	1086901	143869	1188865	134597	
8	1172714	118490	1273412	113576	
9	1257461	97469	1363482	95176	
10	1347541	79069	1453145	79637	
11	1443194	63530	1543252	67976	
12	1537301	51869	1634001	59357	
13	1630132	391176	1724005	272725	
14	171012	253576	1814085	238325	
15	1805092	219176	1904365	207125	
16	1892372	187976	1994845	179125	

รูปที่ 8 แสดงค่าต้นแบบที่เก็บไว้เพื่อใช้ในการวิเคราะห์กระดาษคำตอบ

จากภาพค่าต้นแบบที่เก็บไว้เพื่อใช้ในการวิเคราะห์กระดาษคำตอบ ในบรรทัดแรกมีตัวเลข 5 ชุดคือค่าสี่พื่นกระดาษคำตอบ ค่าจำนวนจุดสีของเลขรหัสประจำตัวสอบที่เลือก ค่าจำนวนจุดสีของเลขรหัสประจำตัวสอบที่ยกเลิก ค่าจำนวนจุดสีของคำตอบที่เลือก และค่าจำนวนจุดสีของคำตอบที่ยกเลิก

บรรทัดที่ 2 เป็นค่าการหาตำแหน่งจุดอ้างอิงของกระดาษคำตอบที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ค่า คือ ค่า X และค่า Y ของการหาตำแหน่งจุดอ้างอิงจุดที่ 1 และจุดที่ 2 ตามลำดับ

ข้อมูลในบรรทัดที่เหลือทั้งหมดเป็นระยะห่างจากตำแหน่งจุดอ้างอิงถึงจุดเป้าหมายยกกำลังสองของแต่ละจุด (ดูรูปที่ 4 - 6 ประกอบ) โดยในแต่ละพื้นที่เป้าหมายมีการเก็บระยะห่าง 2 จุด คือจุดมุมบนด้านซ้ายและมุมล่างด้านขวา ในการเก็บระยะห่างจุดเป้าหมาย 1 จุด จะมีการเก็บ 2 ค่า คือ d1 และ d2

ตัวอย่างโปรแกรมการอ่านและวิเคราะห์กระดาษคำตอบ

เมื่อเครื่องสแกนเนอร์นำภาพกระดาษคำตอบเก็บในเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมการอ่านและการวิเคราะห์กระดาษคำตอบ จะทำการประมวลผลเพื่อให้ทราบว่าผู้สอบเลือกคำตอบใดจากข้อคำถามแต่ละข้อ ส่วนการนับจำนวนข้อสอบที่ตอบได้ถูกต้องนั้นสามารถทำได้โดยการนำคำตอบที่ผู้สอบเลือกแต่ละข้อเปรียบเทียบกับเฉลยที่สามารถบอกได้ว่า ผู้สอบแต่ละคนทำข้อสอบได้กี่ข้อหรือได้กี่คะแนน

รูปที่ 9 แสดงตัวอย่างการวิเคราะห์กระดาษคำตอบ

วิธีการวิเคราะห์กระดาษคำตอบทำได้โดยเริ่มต้นจากการอ่านค่าต้นแบบกระดาษคำตอบ คำนวณหาตำแหน่งจุดอ้างอิงบนกระดาษคำตอบทั้ง 2 จุด คำนวณหาพิกัด

ของจุดมุมบนด้านซ้ายและมุมล่างด้านขวาของบริเวณพื้นที่เป้าหมายบนกระดาษคำตอบ อ่านค่าสี่ และนับจำนวนจุดสี่ที่ต่างจากสี่พื้นในบริเวณพื้นที่เป้าหมายและเปรียบเทียบกับค่ามาตรฐาน เพื่อตัดสินใจว่าข้อคำถามใดผู้สอบเลือกคำตอบใด มีการทำเครื่องหมายคำตอบเดียว ทำเครื่องหมายหลายคำตอบ (M) หรือไม่ทำเครื่องหมายเลย (B) (ดูรูปที่ 9 ประกอบ)

การคำนวณหาตำแหน่งจุดอ้างอิงบนกระดาษคำตอบสำหรับกระดาษคำตอบที่อ่านมาจากเครื่องสแกนเนอร์อาจมีตำแหน่งผิดเพี้ยนไปบ้าง เช่น เอียงไปทางซ้าย เอียงไปทางขวา หรืออาจจะเป็นตำแหน่งในแนวระดับเดียวกันก็ได้ แต่เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวเหล่านี้จึงจำเป็นต้องมีการค้นหาตำแหน่งจุดอ้างอิงบนกระดาษคำตอบทุกแผ่นที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งสามารถคำนวณได้จากจุดกึ่งกลางของเส้นในแนวตั้ง (แกน Y) และจุดกึ่งกลางของเส้นในแนวนอน (แกน X) ดังรูปที่ 10 และกำหนดให้จุดตัดของแกน X และ Y ที่คำนวณได้เป็นจุดอ้างอิง

รูปที่ 10 แสดงวิธีหาตำแหน่งจุดอ้างอิงบนกระดาษคำตอบ

$$(x - x_1)^2 + (y - y_1)^2 = d_1^2 \quad \dots\dots\dots (1)$$

$$(x_2 - x)^2 + (y_2 - y)^2 = d_2^2 \quad \dots\dots\dots (2)$$

จากสมการ (1)

$$x^2 - 2x_1x + x_1^2 + y^2 - 2y_1y + y_1^2 = d_1^2 \quad \dots\dots\dots (3)$$

จากสมการ (2)

$$x_2^2 - 2x_2x + x^2 + y_2^2 - 2y_2y + y^2 = d_2^2 \quad \dots\dots\dots (4)$$

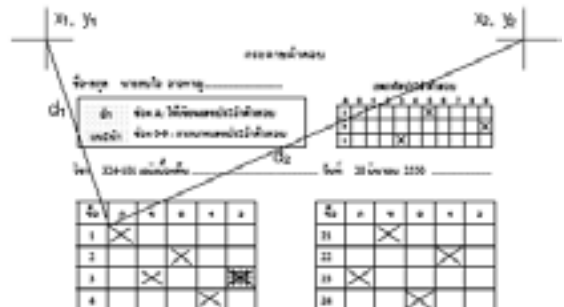
สมการ (4) – สมการ (3) และจัดกลุ่มใหม่ จะได้

$$2x_1x - 2x_2x + 2y_1y - 2y_2y + x_2^2 + y_2^2 - y_1^2 - x_1^2 = d_2^2 - d_1^2$$

$$2x(x_1 - x_2) + 2y(y_1 - y_2) + x_2^2 + y_2^2 - y_1^2 - x_1^2 = d_2^2 - d_1^2$$

$$2x(x_1 - x_2) = d_2^2 - d_1^2 - x_2^2 - y_2^2 + y_1^2 + x_1^2 - 2y(y_1 - y_2)$$

หลังจากคำนวณหาตำแหน่งจุดอ้างอิงบนกระดาษคำตอบที่อ่านเข้ามาได้แล้ว สามารถคำนวณหาพิกัดจุดมุมบนด้านซ้ายและมุมล่างด้านขวาของบริเวณพื้นที่เป้าหมายได้ โดยใช้ทฤษฎีของพีทาโกรัส

รูปที่ 11 แสดงวิธีคำนวณหาจุดมุมบนด้านซ้ายของบริเวณพื้นที่เป้าหมาย

จากภาพแสดงวิธีคำนวณหาจุดมุมบนด้านซ้ายของบริเวณพื้นที่เป้าหมาย (x, y) ซึ่งเป็นจุดที่ยังไม่ทราบค่า ส่วนจุดที่ทราบค่าแล้วคือตำแหน่งจุดอ้างอิงบนซ้าย (x₁, y₁) ตำแหน่งจุดอ้างอิงบนขวา (x₂, y₂) ระยะห่างจากตำแหน่งจุดอ้างอิงบนซ้ายถึงจุดมุมบนด้านซ้ายของบริเวณพื้นที่เป้าหมาย (d₁) และระยะห่างจากตำแหน่งจุดอ้างอิงบนขวาถึงจุดมุมบนด้านซ้ายของบริเวณพื้นที่เป้าหมาย (d₂) จากทฤษฎีของพีทาโกรัสจะได้ว่า

$$x = \frac{d_2^2 - d_1^2 - x_2^2 - y_2^2 + y_1^2 + x_1^2 - 2y(y_1 - y_2)}{2(x_1 - x_2)}$$

$$x = \frac{d_2^2 - d_1^2 - x_2^2 - y_2^2 + y_1^2 + x_1^2}{2(x_1 - x_2)} - \frac{y(y_1 - y_2)}{(x_1 - x_2)} \dots\dots\dots (5)$$

สมมติให้

$$C = \frac{d_2^2 - d_1^2 - x_2^2 - y_2^2 + y_1^2 + x_1^2}{2(x_1 - x_2)}$$

$$A = \frac{(y_1 - y_2)}{(x_1 - x_2)}$$

สมการที่ (5) เขียนใหม่

$$x = C - Ay \dots\dots\dots (6)$$

แทนค่า x จากสมการที่ (6) ใน สมการที่ (4) และจัดกลุ่มใหม่ จะได้

$$\begin{aligned} x_2^2 - 2x_2(C - Ay) + (C - Ay)^2 + y_2^2 - 2y_2y + y^2 &= d_2^2 \\ x_2^2 - 2Cx_2 + 2Ax_2y + C^2 - 2ACy + A^2y^2 + y_2^2 - 2y_2y + y^2 &= d_2^2 \\ A^2y^2 + y^2 + 2Ax_2y - 2ACy - 2y_2y + x_2^2 - 2Cx_2 + C^2 + y_2^2 &= d_2^2 \\ y^2(A^2 + 1) + y(2Ax_2 - 2AC - 2y_2) + x_2^2 - 2Cx_2 + C^2 + y_2^2 - d_2^2 &= 0 \dots\dots\dots (7) \end{aligned}$$

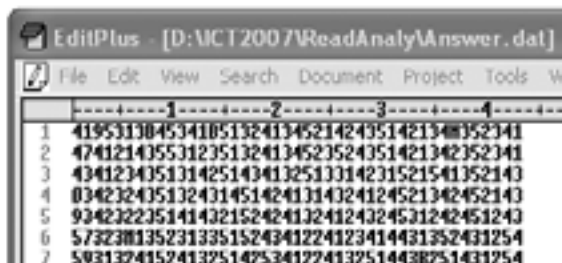
สมการที่ (7) เป็นสมการกำลังสองสมบูรณ์เนื่องจาก $x_2^2 - 2Cx_2 + C^2 + y_2^2 - d_2^2$ เป็นค่าคงที่ทั้งหมดและทราบค่าแล้ว การหาค่า y จะสามารถใช้สูตรกำลังสองสมบูรณ์ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2533 : 93) ได้ คือ

$$y = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a} \dots\dots\dots (8)$$

จากสมการที่ (8) ค่า y ที่คำนวณได้มี 2 ค่า เป็นค่าบวก 1 ค่า และค่าลบอีก 1 ค่า สำหรับระยะห่างจากตำแหน่งจุดอ้างอิงถึงจุดเป้าหมายใช้เฉพาะค่าบวกเท่านั้น

จากการคำนวณหาค่า y ได้จากสมการที่ (8) และหาค่า x ได้จากสมการที่ (6) ทำให้สามารถคำนวณหาจุดเป้าหมายได้ทุก ๆ จุด

สำหรับการอ่านค่าจุดสีใน Visual Basic 6.0 ใช้คำสั่ง Point ค่าที่ได้นำไปเปรียบเทียบกับสีพื้น ซึ่งจะต้องทำกับทุก ๆ จุดในบริเวณพื้นที่เป้าหมาย และนับจำนวนจุดที่ต่างจากสีพื้น ก็จะสามารถระบุได้ว่าเป็นการทำเครื่องหมายเลือกคำตอบ ยกเลิกการทำเครื่องหมาย ไม่ทำเครื่องหมาย หรือทำเครื่องหมายมากกว่า 1 คำตอบ

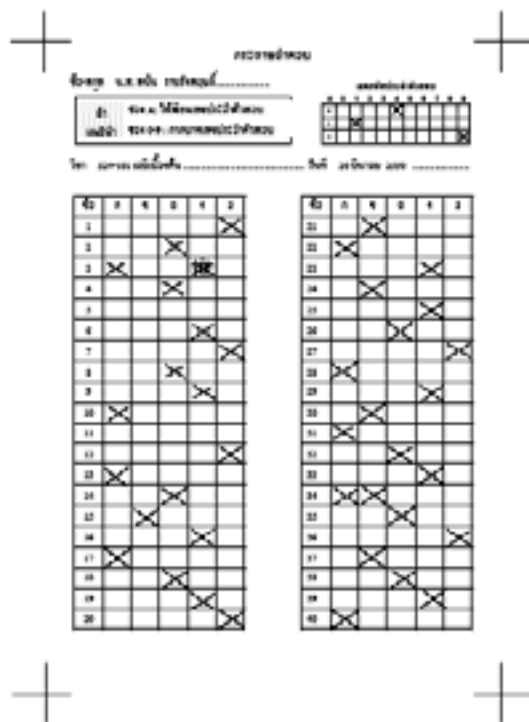

รูปที่ 12 แสดงแฟ้มข้อมูลเก็บผลลัพธ์การวิเคราะห์

จากภาพแสดงแฟ้มข้อมูลเก็บผลลัพธ์การวิเคราะห์ ซึ่งเป็นตัวอย่างการอ่านและการวิเคราะห์กระดาษคำตอบจากโปรแกรมที่ผู้เขียนบทความทดลองสร้างขึ้นมา ในแต่ละบรรทัดของแฟ้มข้อมูลนี้ประกอบด้วยเลขรหัสประจำตัวสอบ 3 ตำแหน่ง คำตอบ 40 ข้อ โดย 3 คอลัมน์แรกเป็นเลขรหัสประจำตัวสอบ และ 40 คอลัมน์ถัดมาเป็นคำตอบในแต่ละข้อคำถาม สำหรับบรรทัดแรกผู้สอบที่มีเลขรหัสประจำตัวสอบ 419 ข้อ 1 ตอบ จ ข้อ 2 ตอบ ค และข้อ 3 ตอบ ก ตามลำดับ ส่วนข้อ 5 มีคำตอบเป็น B หมายถึงไม่มีการทำเครื่องหมายใด ๆ ในข้อนี้ และข้อ 34 มีคำตอบเป็น M หมายถึง มีการทำเครื่องหมายเลือกคำตอบมากกว่า 1 คำตอบ

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การอ่านและการวิเคราะห์การทำเครื่องหมายบนกระดาษคำตอบ เป็นวิธีการอย่างหนึ่งในการประยุกต์ใช้เครื่องสแกนเนอร์ เป็นเครื่องตรวจสอบที่มีความสะดวกและประหยัด ทำให้อาจารย์สามารถทดสอบ ประเมินผลสิ่งที่สอนไปแล้วได้หลาย ๆ ครั้ง โดยใช้เวลาไม่มากนักในการตรวจกระดาษคำตอบ สำหรับแนวความคิดในการสร้างโปรแกรมการอ่านและการวิเคราะห์การทำเครื่องหมายบนกระดาษคำตอบนี้ เริ่มต้นจากการทำต้นแบบกระดาษคำตอบที่มีการทำเครื่องหมายตำแหน่งจุดอ้างอิงบนกระดาษคำตอบ การเก็บค่าต้นแบบกระดาษคำตอบเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ การคำนวณหาตำแหน่งเครื่องหมายบนกระดาษคำตอบ การอ่านค่าสีด้วยภาษา Visual Basic 6.0 และได้ทำการทดลองสร้างโปรแกรมเพื่อให้ทำงานตาม

รูปที่ 13 แสดงกระดาษคำตอบของเลขรหัสประจำตัวสอบ
419

หลักการที่นำเสนอแล้วนั้น พบว่าทำงานได้ผลเป็นอย่างดี โดยดูผลจากกระดาษคำตอบที่มีการทำเครื่องหมายแล้วนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมที่ทดลองสร้างขึ้นมาเปรียบเทียบกับ การตรวจสอบด้วยสายตา ปรากฏผลการทำงานถูกต้องได้ร้อยละ 98.5 ส่วนที่ผิดพลาดอยู่บ้างเกิดจากกระดาษคำตอบไม่สะอาด และภาพที่ได้จากเครื่องสแกนเนอร์ไม่ชัดเจนดีพอ

จากการที่เครื่องสแกนเนอร์มีคุณภาพสูงขึ้น ราคาต่ำลง มีความเห็นว่าจะสร้างโปรแกรมตรวจสอบแบบหลายตัวเลือกที่สมบูรณ์ สามารถเลือกทำเครื่องหมายเลือกคำตอบได้หลายแบบ นำเสนอ และฝึกอบรมให้กับอาจารย์ได้นำไปใช้งานจริง จะช่วยลดเวลาในการตรวจกระดาษคำตอบจากการสอบประเมินผลแต่ละครั้ง ซึ่งจะเป็นการช่วยประหยัดงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องตรวจสอบและซื้อกระดาษคำตอบได้อีกด้วย นอกจากนี้ยัง

สามารถนำวิธีการดังกล่าวไปใช้ในการตรวจนับการทำ
เครื่องหมายบนแบบสอบถามได้อีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

กิตติ ภักดีวัฒนะกุล และ จำลอง ทรูอดุสาหะ. 2542. **Visual Basic 6 สำหรับโปรแกรมเมอร์**. กรุงเทพฯ: ไทยเจริญ การพิมพ์.

เจนวิทย์ เหลืองอร่าม และ ปิยวิทย์ เหลืองอร่าม. 2543. **การโปรแกรมสำหรับ Applications ด้วย Visual Basic 6**. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.

มนัส ประสงค์. 2542. **แคลคูลัสและเรขาคณิตวิเคราะห์ 1**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2533. **วิชาคณิตศาสตร์ ค 011**. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2533. **วิชาคณิตศาสตร์ ค 012**. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.

สุทธิศักดิ์ พงษ์นาพาณิช. 2542. **การเขียนโปรแกรมด้วย Visual basic 6.0 ระดับสูง (การใช้งานฟังก์ชันวินโดวส์ API-32 บิต)**. กรุงเทพฯ: ไพรเมค.

